

U 29/2016 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (EUAA, Euroopan unionin turvapaikkavirasto)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 4 päivänä toukokuuta 2016 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan unionin turvapaikkavirastoksi ja asetuksen (EU) 439/2010 kumoamiseksi sekä ehdotuksesta laadittu muistio

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 2016

Sisäministeri Petteri Orpo

Hallitusneuvos Annikki Vanamo-Alho

EHDOTUS ASETUKSEKSI EUROOPAN UNIONIN TURVAPAIKKAVIRASTOKSI SEKÄ ASETUKSEN (EU) 439/2010 KUMOAMISEKSI

1 Tausta

Komissio antoi 6 päivänä huhtikuuta 2016 tiedonannon yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän uudistamisesta, joka sisälsi ehdotuksen myös Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston mandaatin vahvistamiseksi.

Komissio antoi 4 päivänä toukokuuta 2016 yhteisen turvapaikkajärjestelmän muuttamista koskevan ensimmäisen säädöspaketin, joka sisälsi kolme ehdotusta. Yksi näistä on ehdotus (KOM (2016) 271 lopullinen) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan unionin turvapaikkavirastoksi ja asetuksen (EU) 439/2010 kumoamiseksi. Ensimmäiseen pakettiin kuuluvat myös ehdotus (KOM (2016) 270 lopullinen) ns. vastuunmäärittämisasetuksen muuttamiseksi ja ehdotus (KOM (2016) 272 lopullinen) Eurodac-sormenjälkirekisteriä koskevan asetuksen muuttamiseksi.

Euroopan unionin turvapaikkavirastoa (myöhemmin virasto) koskevalla ehdotuksella komissio pyrkii vahvistamaan Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston (EASO) roolia ja kehittämään siitä viraston, joka edistää yhteisen turvapaikkajärjestelmän täytäntöönpanoa ja parantaa sen toimivuutta. EASO on vuodesta 2011 lähtien tukenut jäsenmaita voimassa olevien sääntöjen soveltamiseksi ja olemassa olevien välineiden toimivuuden parantamiseksi keräten näin kokemusta ja saavuttaen luottamusta. Viraston tehtävät ovat ajan myötä vähitellen kehittyneet vastaamaan jäsenmaiden ja yhteisen turvapaikkajärjestelmän kasvaneita tarpeita. On aika muuntaa virasto omaksi osaamiskeskukseksi niin, ettei se ole enää merkittävästi riippuvainen jäsenmaiden tuottamasta tiedosta ja asiantuntemuksesta.

Komissio pitää virastoa yhtenä käyttökelpoisena välineenä yhteisen järjestelmän rakenteellisiin heikkouksiin puuttumiseksi ja katsoo, että järjestelmän uudistaminen edellyttää aiempaa suuremman toimivallan antamista virastolle. Komissio pitää tärkeänä sekä tarvittavien keinojen antamista virastolle jäsenmaiden auttamiseksi kriisitilanteissa, että vankkojen oikeudellisten, operatiivisten ja käytännöllisten puitteiden rakentamista niin, että virasto pystyy vahvistamaan ja täydentämään jäsenmaiden turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmiä.

2 Pääasiallinen sisältö

Ehdotus uudelleennimettävästä unionin turvapaikkavirastosta rakentuu nykyisen turvapaikka-asioiden tukiviraston (EASO) mandaatille laajentaen sitä kuitenkin niin, että EASO muunnetaan täysivaltaiseksi virastoksi, jolla on käytössään tarvittavat työkalut seuraavien tehtävien toteuttamiseksi: 1) edistää käytännöllistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa turvapaikka-asioissa; 2) varmistaa suurempi yhtenäisyys suojelutarpeiden arvioinnissa eri puolilla unionia; 3) edistää unionin oikeutta ja operatiivisia standardeja turvapaikka-asioissa; 4) seurata ja arvioida yhteisen turvapaikkajärjestelmän täytäntöönpanoa ja 5) tuottaa jäsenmaiden tueksi enemmän operatiivista ja teknistä apua.

1) Käytännöllisen yhteistyön ja tiedonvaihdon edistäminen turvapaikka-asioissa (3 - 7 artiklat)

Tehtävät eivät ole täysin uusia, sillä EASO on jo nyt vastuussa tiedonvaihdon mahdollistamisesta ja käytännön yhteistyön edistämisestä. Ehdotuksessa kuitenkin velvoitettaisiin virasto ja jäsenmaat näihin.

Unioniin suuntautuvan ja siellä tapahtuvan kansainväliseen suojeluun liittyvän muuttoliikkeen taustatekijöiden ymmärtämiseksi viraston tulee myös rakentaa tiedonkeruu- ja analysointikapasiteettiaan turvapaikkatilanteesta unionin alueella ja kolmansissa maissa, sekä yhteisen turvapaikkajärjestelmän täytäntöönpanosta. Yhteistyötä tarvitaan myös muiden EU-virastojen, unionin ulkosuhdehallinnon ja kansainvälisten organisaatioiden kuten UNHCR:n kanssa.

Virastolle tulee Dublin-järjestelmän uudistamiseen liittyviä ja siitä seuraava tehtäviä, kuten jäsenmaiden tukeminen korjausmekanismin operoinnin ja hallinnoinnin suhteen.

Virasto tuottaa ja kehittää jatkossakin koulutusta niin jäsenmaiden asiantuntijoille kuin henkilökunnalleen.

2) Suuremman yhtenäisyyden varmistaminen suojelun tarpeen arvioinnissa eri puolilla unionia

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto kiinnitti huhtikuussa 2016 antamissaan päätelmissä huomiota jäsenmaiden päätöskäytäntöjen eroihin ja piti tärkeänä luoda strukturoidumpi ja virtaviivaistumpi sekä kaikki pääasialliset lähtömaat ja temaattiset asiat kattava EASOn lähtömaatietotuotantoprosessi. Neuvosto pyysi EASOa avustamaan EU-tason politiikkojen kehittämisprosessissa yhteisen maatiendon pohjalta.

Virasto koordinoisi jäsenmaiden pyrkimyksiä yhteisen analyysin kehittämiseksi ja tuottaisi ohjeistusta kolmansien lähtömaiden tilanteesta. Se myös jatkaisi aiempaa tehtäväänsä lähtömaatieta koskevien toimintojen organisoimiseksi, edistämiseksi ja koordinoimiseksi, ml. tiedon analysointi. Virasto perustaisi lähtömaatietoverkostoja varmistamaan tiedon tuottamisen koordinoitua (8 - 10 artiklat).

Uutena tehtävänä virasto avustaisi komissiota säännöllisesti niiden kolmansien maiden tilanteen arvioimisessa, jotka sisällytetään EU:n yhteiselle turvallisten alkuperämaiden listalle (11 artikla).

3) Unionin oikeuden ja operatiivisten standardien edistäminen turvapaikka-asioissa

Nykyisen mandaatin mukaan EASO voi hyväksyä turvapaikkainstrumenttien täytäntöönpanoa koskevia teknisiä asiakirjoja. Ehdotuksessa eritellään nämä asiakirjatyypit. Virasto voisi omasta aloitteestaan tai komission pyynnöstä kehittää operatiivisia standardeja unionin turvapaikkasääntelyn täytäntöönpanosta ja indikaattoreita niiden noudattamisen seuraamiseksi. Virasto voisi myös kehittää turvapaikkasääntelyn täytäntöönpanoon liittyvää ohjeistusta ja parhaita käytäntöjä. Jäsenmaat voisivat pyytää virastolta tukea standardien, ohjeiden ja parhaiden käytäntöjen soveltamiseen (12 artikla).

4) Yhteisen turvapaikkajärjestelmän täytäntöönpanon seuranta ja arviointi

Tehtävä olisi uusi. Virasto arvioisi erityisesti turvapaikkamenettelyä, Dublin-järjestelmää, hyväksymisasteita ja myönnetyn kansainvälisen suojelun laatua ja luonnetta, sekä seuraisi kehittämiensä standardien ja ohjeiden noudattamista sekä jäsenmaiden turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmiä ja kapasiteettia hallinnoida järjestelmiä tehokkaasti erityisesti suhteettomien paineiden alaisena. Tarkoitus on varmistaa puuttuminen yhteisen turvapaikkajärjestelmän puut-

U 29/2016 vp

teisiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja riittävät välineet jäsenmaiden käyttöön kohtuuttomista paineista aiheutuvaan tilanteeseen puuttumiseksi (13 artikla).

Ehdotuksessa säännellään seuranta- ja arviointimekanismin laajuus. Virasto voi perustaa arvionsa jäsenmaan toimittamiin tietoihin, itse kehittämäänsä turvapaikkatilanneanalyysiin, vierailuihin paikan päällä ja kerättyihin tapauksiin. Jäsenmaan tulee antaa viraston käyttöön arviointia varten tarvittavia tietoja (13 artikla). Seuranta tapahtuu viraston asettaman ohjelman puitteissa. Jokaisen jäsenmaan tilanne tarkastellaan ainakin kerran viidessä vuodessa. Virasto voi myös omasta aloitteestaan tai komission pyynnöstä toteuttaa seurannan aina, kun jäsenmaan turvapaikka- tai vastaanottojärjestelmän toimivuuteen kohdistuu vakavia huolia. Seurannan suorittava asiantuntijaryhmä laatii havainnoistaan raportin hallintoneuvoston hyväksyttäväksi, joka välittää sen komissiolle jäsenmaan huomautukset huomioon otettuaan. Samanaikaisesti viraston pääjohtaja toimittaa komissiota kultuaan jäsenmaalle kommentoitavaksi suositusluonnoksensa, jossa esitetään raportoitujen puutteiden korjaamiseksi tarvittavat toimet. Hallintoneuvosto hyväksyy suositukset ja pyytää jäsenmaalta toimintasuunnitelman niiden toteuttamiseksi enintään yhdeksän kuukauden määräajassa. (14 artikla)

Jos jäsenmaa ei määräajan jälkeenkään noudata suosituksia ja puutteet vaarantavat vakavuutensa vuoksi yhteisen turvapaikkajärjestelmän toiminnan, tekee komissio oman arvionsa toimintasuunnitelmasta ja puutteiden vakavuudesta. Komissio hyväksyy tämän jälkeen suosituksia ja voi tarpeelliseksi katsoessaan määrittellä toimenpiteitä, jotka virasto toteuttaa jäsenmaan tueksi. Jäsenmaan tulee raportoida komissiolle suositusten täytäntöönpanovaiheesta. Man jättäessä noudattamatta komission suosituksia niissä annetun määräajan puitteissa komissio voisi tarkastelumenettelyssä antaa täytäntöönpanopäätöksen tilanteen edellyttämistä lisätoimista jotka viraston tulee toteuttaa maan tukemiseksi. (15 artikla)

5) Operatiivisen ja teknisen avun tuottaminen jäsenmaiden tueksi

Ehdotuksessa laajennetaan merkittävästi viraston roolia ja toimia operatiivisen ja teknisen avun tuottamiseksi jäsenmaille komission Euroopan raja- ja rannikkovirastosta antamaa ehdotusta vastaavalla tavalla (COM (2015) 671 final). Ehdotuksessa esitetään selkeästi ne operatiiviset ja tekniset toimet, joita virasto voi organisoida ja koordinoita (16 artikla).

Virasto tukee jäsenmaita turvapaikkatukiryhmien tai turvapaikkavalmiushenkilöluettelosta käyttöön otettavien asiantuntijoiden avulla (17 ja 18 artiklat). Turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmien joutuessa suhteettoman suurten paineiden ja raskasta ja kiireellistä reagointia edellyttävän kuormituksen kohteeksi virasto voi (myös omasta aloitteestaan) organisoida kattavan tukipaketin. Myös komissio voi täytäntöönpanopäätöksellä määrittellä operatiivisia ja teknisiä toimia, joita viraston pitää kohdistaa jäsenmaan tukemiseksi, jos maa ei siihen kohdistuvista kohtuuttomista paineista huolimatta pyydä apua, hyväksy viraston esittämää tarjousta tai toteuttaa vain riittämättömiä toimia vaarantaen näin yhteisen turvapaikkajärjestelmän toimivuuden. Tätä tarkoitusta varten virasto perustaa vähintään 500:sta jäsenmaiden asiantuntijasta koostuvan turvapaikkavalmiushenkilöluettelon (18 ja 22 artiklat), jonka asiantuntijareservistä voidaan hyvin nopeasti ottaa käyttöön asiantuntijoita.

Hallintoneuvosto päättää turvapaikkatukiryhmien asiantuntijoiden määrästä ja henkilökuvauksista (profiilit) (17 artikla) sekä turvapaikkavalmiushenkilöluettelon asiantuntijoiden henkilökuvauksista ja kunkin jäsenmaan asiantuntijakontribuutio-osuudesta luetteloon. Jäsenmaan asiantuntijakontribuutio viraston tukiryhmiin tai viraston käyttöön asetettavat kansalliset virkamiehet sovitaan vuosittain viraston ja jäsenmaan kesken. Jäsenmaa voisi kieltäytyä antamasta asiantuntijaa tukiryhmän käyttöön poikkeuksellisessa tilanteessa, joka vaikuttaa kansallisten tehtävien hoitamiseen, kun taas valmiushenkilöluettelossa olevan asiantuntijan lähettä-

U 29/2016 vp

misestä tukitehtäviin ei voisi kieltäytyä poikkeuksellisen kansallisen tilanteen vuoksi (17 ja 22 artiklat). Myös viraston omia asiantuntijoita voitaisiin sijoittaa jäsenmaahan. (18 artikla). Asiantuntijan kotimaa määrittelee tehtävän keston sekä tukiryhmien että valmiushenkilöluettelosta irrotettavien asiantuntijoiden osalta, mutta vähimmäiskestoksi ehdotetaan 30 päivää (17 ja 18 artiklat).

Ehdotuksessa määritetään tehtäviä, joita muuttoliikkeen hallinnan tukiryhmät ja niihin kuuluvat asiantuntijat voivat tehdä. Niihin sisältyisi myös mahdollisuus jäsenmaan pyynnöstä tutkia kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia (21 artikla). (Muuttoliikkeen hallinnan tukiryhmiä on käsitelty myös Euroopan raja- ja merivartiostoa koskevan ehdotuksen 17 ja 18 artikloissa.)

Turvapaikkatukiryhmiin palkattujen tai turvapaikkavalmiushenkilöluettelosta otettujen asiantuntijoiden tulisi pystyä konsultoimaan kansallisia ja eurooppalaisia tietokantoja pystyäkseen suorittamaan jäsenmaan avustustehtävänsä tehokkaasti, minkä vuoksi jäsenmaalle asetetaan velvoitteita tämän mahdollistamiseksi (19 artiklan 2e ja 3 kohta).

Nykyinen unionin yhteyshenkilön tehtävä muutetaan viraston koordinoituvirkamiehen tehtäväksi vastaavasti kuin Frontexin koordinoimissa operaatioissa. Virkamies edistää yhteistyötä ja koordinaatiota isäntämaan ja osallistuvien jäsenmaiden kesken (25 artikla).

Ehdotus mahdollistaa virastolle oman välineistön hankkimisen tai liisaamisen. Tämä ei vaikuta jäsenmaiden velvollisuuteen toimittaa avun tuottamista varten tarvittavia tiloja ja varusteita virastolle (23 artikla).

6) Muuta

Virastolle annetaan toimivalta käsitellä henkilötietoja rajoitetuissa tilanteissa, kuten suoritettaessa operatiivisia ja teknisiä tukitoimia, kerättyä tapauksia seurantarjoituksen yhteydessä, käsiteltäessä lasten tai haavoittuviin ryhmiin kuuluvien henkilöiden kansainvälisen suojelun hakemuksia jäsenvaltion pyynnöstä, tiedonvaihdon helpottamiseksi jäsenmaiden, Frontexin, Europolin tai Eurojustin kanssa 21 artiklan 2 kohdassa lueteltujen tehtävien suorittamisen yhteydessä saatujen tietojen osalta sekä analysoitaessa turvapaikkatilannetta 4 artiklan mukaisesti. Operatiivista ja teknistä apua annettaessa kerättyjen henkilötietojen käsittelystä säädetään vielä tarkemmin 32 artiklassa (kerättävät tiedot sekä tilanteet, joissa tietoa voidaan kerätä ja tiedon hävittäminen). Virasto myös kehittää ja operoi yhdessä tietohallintovirasto eu-LISAn kanssa järjestelmän, joka kykenee vaihtamaan salassa pidettävää tietoa (29–32 artiklat).

Ehdotukseen sisältyvät säännöt yhteistyöstä Tanskan, assosiaatiomaiden, kolmansien maiden, muiden EU-elinten ja muiden kansainvälisten organisaatioiden, erityisesti UNHCR:n kanssa. Kolmansien maiden kanssa tehtävää yhteistyötä koskeva artikla antaa nyt virastolle selvemmin mahdollisuuden yhteistyöhön niin tiedonvaihdon kuin operatiivisen yhteistyön koordinoimisen osaltakin. Kolmansien maiden virkamiehiä voidaan kutsua tarkkailijoiksi viraston toteuttamiin operatiivisiin toimiin. Virasto jatkaa tiedonvaihdon ja jäsenmaiden toimintojen koordinoimista uudelleensijoituksissa. Se voi myös osallistua unionin kolmansien maiden kanssa sopimien kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoon (33–37 artiklat).

Viraston organisaatio noudattelee keskusvirastojen yleistä lähestymistapaa. Nykyistä rakennetta muutetaan ottamalla käyttöön varapääjohtajan tehtävä. Neuvoo-antavasta ryhmästä, joka avustaisi pääjohtajaa ja hallintoneuvostoa, tehdään itsenäinen, minkä vuoksi pääjohtaja ei enää jatkossa johtaisi sitä (38, 45 ja 48 artiklat).

Taloudellisten säännösten mukaan virasto voisi myöntää apurahoja (53 artikla).

Loppusäännöksissä uutta olisi menettely, joka antaisi komissiolle mahdollisuuden hyväksyä täytäntöönpanosäännöksiä tarkastusmenettelyssä komiteassa asetusehdotuksen mukaisesti (22 artiklan 3 kohta ja 64 artikla).

3 Ehdotusten oikeusperusta ja suhde toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteeseen

Komissio ehdottaa oikeusperustaksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 78 artiklan 1 ja 2 alakohtia.

Artiklan 78 (1) mukaan Unioni kehittää turvapaikka-asioita sekä toissijaista ja tilapäistä suojelua koskevan yhteisen politiikan, jonka tarkoituksena on antaa asianmukainen asema kaikille kansainvälistä suojelua tarvitseville kolmansien maiden kansalaisille ja varmistaa palauttamiskiellon periaatteen noudattaminen. Tämän politiikan on oltava pakolaisten oikeusasemasta 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen ja 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan sekä muiden asiaan liittyvien sopimusten mukaista.

Artiklan 78 (2) alakohdassa luetellaan yhteiseen eurooppalaiseen turvapaikkajärjestelmään sisältyvät asiat, joita koskevista toimenpiteistä Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan oikeusperusta on asianmukainen.

Komissio katsoo, etteivät jäsenmaat pysty riittävässä määrin saavuttamaan ehdotuksen tavoitteita yksin ja että tavoitteet pystytään saavuttamaan paremmin unionin tasolla ja unioni voi hyväksyä toimenpiteitä toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Ehdotetut lainsäädäntömuutokset eivät komission mukaan ylitä tavoitteiden saavuttamiseksi välttämätöntä tasoa.

Valtioneuvosto pitää ehdotusta toissijaisuusperiaatteen ja suhteellisuusperiaatteen mukaisena.

Ehdotukset käsitellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, ja hyväksymisestä päätetään neuvostossa määräenemmistöllä.

4 Ehdotuksen suhde perus- ja ihmisoikeusvelvoitteisiin ja perustuslakiin

Komission mukaan ehdotus kunnioittaa perusoikeuksia ja noudattaa erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnistettuja periaatteita. Kaikki Euroopan unionin turvapaikkaviraston toiminta on suoritettava noudattaen täysimääräisesti perusoikeuskirjaan kirjattuja perusoikeuksia, mukaan lukien oikeus turvapaikkaan (18 artikla), suoja palauttamista vastaan (19 artikla), yksityis- ja perhe-elämän suoja (7 artikla), oikeus henkilötietojen suojaan (8 artikla) ja oikeus tehokkaaseen oikeussuojakeinoon (47 artikla). Ehdotuksessa otetaan täysin huomioon lasten oikeudet ja heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden erityistarpeet

Valtioneuvoston käsityksen mukaan ehdotuksissa on pääosin asianmukaisesti otettu huomioon EU:n perusoikeuksia koskeva sääntely, mutta eräitä erityisesti henkilötietojen suojaa koskevia seikkoja on neuvottelujen kuluessa syytä vielä selkeyttää.

Asetusehdotuksen suhde perustuslain 1 §:n sisältämään täysivaltaisuussäätelyyn

U 29/2016 vp

Ehdotukseen sisältyy velvoite jäsenvaltioille ottaa vastaan tilapäistä apua turvapaikka- tai vastaanottojärjestelmien tukemiseksi Euroopan unionilta, sillä komissio voisi viime kädessä velvoittaa jäsenvaltion ottamaan vastaan tilapäistä apua tehtäviinsä komitologiamenettelyssä. Päätös voitaisiin tehdä edellyttäen, että kyseessä on tilanne, joka vaarantaa yhteisen turvapaikkajärjestelmän toimivuuden.

Ehdotukseen sisältyy myös yhteisen lähtömaatietoanalyysin kehittämistä turvapaikkaviraston yhteen sovittamana.

Ehdotuksen mukaan hallintoneuvosto saisi toimivallan päättää kunkin jäsenmaan asiantuntija-kontribuutio-osuudesta turvapaikkavalmiushenkilöluetteloon, jonka osalta ehdotuksessa määritetään vain luetteloon otettavien asiantuntijoiden vähimmäismäärä (500).

Ehdotuksen suhteesta perustuslain täysivaltaisuussäätelyyn yleisesti

Avun vastaanottamisen osalta perustuslakivaliokunta on lausunut vastaaventyypisistä sääntelystä Euroopan raja- ja merivartiojärjestelmää koskevan ehdotuksen käsittelyn yhteydessä. Valiokunta on siinä yhteydessä todennut, että Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen 1.1.2009 vapauden turvallisuuden ja oikeuden aluetta (SEUT V osasto) koskevaa lainsäädäntöä annetaan unionilla olevan toimivallan perusteella ja että perustuslain 1 §:n 3 momenttiin on lisätty vuonna 2012 voimaan tulleella muutoksella nimenomainen maininta Suomen jäsenyydestä Euroopan unionissa. (PeVL 3/2016 vp, s. 6)

Täysivaltaisuussäätely ei perustuslakivaliokunnan mukaan ole kuitenkaan käynyt kokonaan merkityksettömäksi tarkasteltaessa sellaisia perinteisesti valtion täysivaltaisuuteen liittyviä unionin lainsäädäntöehdotuksia, josta nyt puheena olevaa turvapaikkavirastoa koskevaa ehdotusta monin kohdin vastaavassa raja- ja merivartiojärjestelmää koskevassa unionitason sääntelyssäkin on kysymys. Suomen kantaa raja- ja merivartiojärjestelmää koskevaan säätelyyn muodostettaessa perustuslakivaliokunta on pitänyt edelleen asianmukaisena ottaa huomioon myös perustuslain 1 §:n täysivaltaisuussäätely. Perustuslakivaliokunnan mukaan etenkin perustuslain 1 §:n 3 momentin osoittamat päämäärät kansainväliseen yhteistyöhön osallistumiselle kohdistuvat myös Suomen toimintaan Euroopan unionin jäsenenä (HE 60/2010 vp, s. 34—35; PeVL 3/2016 vp).

Perustuslain täysivaltaisuussäännöksiä tulkittaessa on valiokunnan mukaan jo vakiintuneesti otettu huomioon Suomen jäsenyys useissa kansainvälisissä järjestöissä ja erityisesti Euroopan unionissa (HE 1/1998 vp, s. 71—72, PeVL 56/2006 vp, s. 2/II ja PeVL 1/2007 vp, s. 2/II, PeVM 9/2010 vp, s. 10/I, PeVL 3/2016 vp, s. 6.). Perustuslain täysivaltaisuussäännösten tulkitseminen siitä lähtökohdasta, että Suomi on Euroopan unionin jäsen, on valiokunnan aiempien kantojen mukaisesti tarkoittanut sen seikan huomioon ottamista, että jäsenyys on merkinnyt nimenomaan täysivaltaisuuden rajoituksia julkisen vallan eri lohkoilla (PeVL 1/2007 vp, s. 2—3, PeVL 36/2006 vp, s. 5/I). Käytännössä tulkinta on vaikuttanut siihen, että sellaisia velvoitteita, joilla on liityntä Euroopan unioniin, on lähtökohtaisesti pidetty täysivaltaisuussäännösten kannalta ongelmattomina (PeVM 9/2010 vp, s. 10/I).

Valtion velvoittaminen ottamaan vastaan turvapaikkaviraston koordinoimaa tukea

Nyt käsiteltävänä olevaan ehdotukseen unionin turvapaikkavirastosta sisältyy sellaisia komission Euroopan raja- ja merivartiojärjestelmäehdotusta vastaavia säännöksiä, jotka oli perustuslakivaliokunnan mukaan otettava huomioon täysivaltaisuusarvioinnissa (PeVL 3/2016 vp, s. 6). Komissio nimittäin esittää jäsenvaltioiden turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmien seurannassa havaittujen puutteiden korjaamiseen pitkälti raja- ja merivartiojärjestelmää vastaavaa

U 29/2016 vp

järjestelmää, jossa jäsenvaltio voidaan viime vaiheessa velvoittaa tekemään yhteistyötä turvapaikkaviraston kanssa. Unionin turvapaikkavirasto olisi vastuussa komission määrittämien tukitoimien toteuttamisesta jäsenmaassa kriisitilanteissa pakotetun avun aikana. Lisäksi viraston käyttöön perustettaisiin vähintään 500 turvapaikka-asiantuntijan valmiusluettelo, johon jäsenvaltioiden pitäisi osoittaa viraston hallintoneuvoston päättämä asiantuntijaosuus.

Vastaavatyypisessä raja- ja merivartiojärjestelmää koskevassa ehdotuksessa oli perustuslakivaliokunnan mielestä kysymys lähinnä EU:n ulkorajojen valvontaa koskevien yhteistyömuotojen edelleen kehittämisestä. Huolimatta ylikansallisten piirteiden selvästä lisääntymisestä valiokunnan mielestä oli selvää, että Euroopan unionin perussopimuksessa annetun toimivallan puitteissa toimittaessa tällainen sääntely ei ole perustuslain täysvaltaisuussäätelyn kannalta ongelmallista (PeVL 3/2016 vp, s. 6).

Perustuslakivaliokunta katsoi Euroopan raja- ja merivartiojärjestelmää koskevan ehdotuksen osalta valtioneuvoston tavoin, että päätös jäsenvaltion velvoittamisesta ottamaan vastaan tilapäistä apua rajavalvontatehtäviinsä olisi komitologiamenettelyn asemesta syytä tehdä neuvostossa. Valiokunta piti tätä perusteltuna myös eduskunnan vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseksi (PeVL 3/2016 vp, s. 6).

Ottaen huomioon jäsenvaltioiden toimivallan turvapaikka-asioissa, valtioneuvosto pitää parempana, että myös unionin turvapaikkaviraston koordinoimista tukitoimista päättäisi komission sijaan neuvosto määräenemmistöpäätöksellä.

Valtioneuvosto korostaa jäsenvaltioiden ensisijaista vastuuta turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmistään myös tilanteessa, jossa jäsenvaltio velvoitetaan vastaanottamaan tilapäistä apua näiden hallinnan tueksi. Ehdotetun tukijärjestelyn ei tule tarkoittaa itsenäisesti käytettävien toimivaltuuksien antamista unionin turvapaikkavirastolle tai toisen EU-jäsenvaltion virkamiehille Suomessa. Turvapaikkatukiryhmien tai valmiushenkilöluettelosta käyttöön otettavien asiantuntijoiden tehtävät määritellään yhteistyössä viraston ja isäntämaan kesken laadittavassa toimintasuunnitelmassa, joka sitoo virastoa, isäntämaata ja osallistuvia jäsenmaita.

Valtioneuvosto katsoo, että viraston lähettämien ryhmien tulee toimia vastaanottavan jäsenvaltion johdossa. Vieraillevien virkamiesten olisi tehtäviään suorittaessaan ja toimivaltaansa käyttäessään noudatettava unionin ja kansainvälistä oikeutta sekä otettava huomioon perusoikeudet ja vastaanottavan jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö. He voisivat suorittaa tehtäviä ja käyttää toimivaltaa vain vastaanottavan jäsenvaltion ohjeiden mukaisesti ja pääsääntöisesti vastaanottavan jäsenvaltion turvapaikkavirkamiesten läsnä ollessa.

Näillä perusteilla valtioneuvosto katsoo, että velvoite ottaa vastaan tilapäistä apua turvapaikka- tai vastaanottojärjestelmien tukemiseksi Euroopan unionilta olisi tavanomainen nykyaikaisessa kansainvälisessä yhteistoiminnassa ja vaikuttaisi vain vähäisessä määrin valtion täysivaltaisuuteen eikä näin ollen olisi sellaisenaan ristiriidassa perustuslain 1 §:n täysivaltaisuutta koskevien säännösten kanssa. Velvoite ottaa vastaan tilapäistä apua ei valtioneuvoston mielestä ole merkityksellinen perustuslain 94 §:n kannalta, koska kyseessä ei ole Suomen täysivaltaisuuden kannalta merkittävästä toimivallan siirrosta Euroopan unionille. Ehdotuksen pääasiallinen tavoite, eli yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän toimivuuden varmistaminen jatkossakin, on merkityksellistä suhteessa Suomen EU-jäsenyyden tavoitteisiin Euroopan unionissa.

Viraston hallintoneuvoston päätöksenteko-oikeus jäsenmaan kontribuutio-osuudesta turvapaikkavalmiushenkilöluetteloon

U 29/2016 vp

Rajavalvonnan osalta perustusvaliokunta on aiemmin katsonut, että osallistumisen kannalta olennaista on, että velvollisuudet osallistua Euroopan unionin puitteissa harjoitettavaan rajavalvontayhteistyöhön mitoittuvat aina suhteessa kykyyn turvata kansallinen rajavalvonta (PeVL 1/2007 vp, s. 3/II, PeVL 9/2009 vp, s 2-3).

Turvapaikka-asiantuntijoiden pakollinen osoittaminen unionin turvapaikkaviraston tukitoimien käyttöön rajoittaa jossain määrin eduskunnan budjettivaltaa. Sikäli kuin yhteistyövelvoite mitoitettaisiin suhteessa valtion kykyihin turvata kansallisten turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmien toiminta, rajoitus ei kuitenkaan olisi kovin merkittävä. Ehdotettu osallistumisvelvoite olisi siinä tapauksessa tavanomainen nykyaikaisessa kansainvälisessä yhteistoiminnassa ja vaikuttaisi vain vähäisessä määrin valtion täysivaltaisuuteen, samoin kuin eduskunnan budjettivaltaan, eikä näin ollen olisi sellaisenaan ristiriidassa perustuslain täysivaltaisuutta tai valtion talousarviota koskevien säännösten kanssa. Velvoite pakollisesta osallistumisesta turvapaikkavalmiushenkilöluetteloon ei ole merkityksellinen perustuslain 94 §:n 2 momentin kannalta.

Yhteisen lähtömaatiedon kehittäminen ja velvoite ottaa se huomioon hakemuksia tutkittaessa

Velvoite ottaa huomioon yhteinen lähtömaatietoanalyysi kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia tutkittaessa ei rajoita jäsenvaltion toimivaltaa tehdä päätöksiä yksittäisissä turvapaikkahakemusasioissa. Näin ollen ehdotukseen sisältyvää yhteisen lähtömaatietoanalyysin kehittämistä turvapaikkaviraston yhteen sovittamana ei voida pitää ristiriitaisena perustuslain täysivaltaisuutta koskevan säännöksen kanssa.

Koska ehdotus kuitenkin sisältää täysivaltaisuuden kannalta osittain tulkinnanvaraisina pidettäviä kysymyksiä, ehdotuksesta on tarpeen pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto.

5 Ehdotusten vaikutukset

Vaikutukset EU:n talousarvioon

EASOn pohjalle rakennetun Euroopan unionin turvapaikkaviraston tehtäväksi annetaan yhteisen turvapaikkajärjestelmän täytäntöönpanon helpottaminen ja sen toiminnan parantaminen.

EU:n talousarviossa rahoitus kohdistuisi otsakkeen 3 (Turvallisuus ja kansalaisuus) alla oleviin kustannuksiin 363,963 milj. euron osalta ja 2,264 milj. euron osalta otsakkeen 5 (Hallinto) alle. Kokonaisrahoituksen tarpeen osalta on vielä selvitystarpeita. Uudet tehtävät tehokkaasti hoitaakseen virasto tarvitsee 275 väliaikaisen toimihenkilön virkaa ja 82 sopimusvirkailejaa eli yhteensä 357 henkilökunnan jäsentä vuosina 2017–2020 nykyisen v. 2016 talousarviossa myönnetyn väliaikaisen ja sopimushenkilöstön lisäksi, jotta henkilökunnan määrä saadaan yhteensä 500 henkilöön vuoteen 2020 mennessä.

Komission mukaan taloudelliset tarpeet ovat yhteensopivat nykyisen vuosia 2014–2020 koskevan rahoituskehysten kanssa ja ne saattavat edellyttää neuvoston asetuksessa No 1311/2013 (EU, Euratom) määriteltyjen erityisrahoitusvälineiden käyttöä. On tarpeen selvittää tarkemmin, mitä mahdollinen erityisrahoitusvälineiden käyttö tarkoittaa samoin kuin miten ehdotus on yhteen sovitettavissa EU-virastojen henkilöstövähennystavoitteen kanssa.

Ehdotusten taloudelliset vaikutukset valtion talousarvion ja EU-budjetin osalta on vielä tarpeen selvittää. Selvitys tulee tehdä EU-budjetin osalta ennen kuin harkitaan rahoituskehysten mahdollistamien erityisrahoitusvälineiden käyttöä. On keskeistä, että rahoitus pyritään hoitamaan valtiontalouden kehysten ja nykyisen EU:n rahoituskehysten puitteissa resursseja tarvit-

taessa uudelleen kohdentamalla. Tavoitteena tulee olla määrärahojen tuloksellinen, kustannus-
tehokas ja todellisiin tarpeisiin perustuva käyttö.

Vaikutukset kansalliseen talousarvioon

Ehdotuksella olisi kansallisia taloudellisia vaikutuksia, jotka aiheutuvat mm. joidenkin Maahanmuuttoviraston virkamiesten tai muiden virkamiesten irrottamisesta turvapaikkavalmiushenkilöluettelosta unionin turvapaikkaviraston koordinoimiin operaatioihin.

Komission mukaan turvapaikkaviraston hallintoneuvosto päättäisi pääjohtajan esityksestä kunkin maan asiantuntijakontribuution osuudesta vähintään 500 asiantuntijan suuruiseen valmiushenkilöluetteloon. Lisäksi vuosittain sovittaisiin jäsenmaan ja turvapaikkaviraston kesken turvapaikkatukiryhmiin käytettävien tai viraston käyttöön asetettävien kansallisten asiantuntijoiden määrästä, joiden irrottamisesta käyttöön jäsenmaa voisi kuitenkin kieltäytyä kansallisen tilanteen vuoksi. Koska asiantuntijakontribuutioiden suuruus riippuu turvapaikkaviraston hallintoneuvoston päätöksistä, toteutettavien tukiopeaatioiden määrästä ja asiantuntijatarpeen suuruudesta, ei niiden kansallisia vaikutuksia ole vielä tässä vaiheessa mahdollista arvioida.

Ehdotuksella voi olla Maahanmuuttoviraston lisäksi vaikutuksia muidenkin viranomaisten resurssitarpeisiin riippuen siitä, miten velvoittavaksi osallistuminen perustettaviin tukiopeaatioihin muodostuu ja minkä tyyppisiä asiantuntijaprofileita tukitoimintaan tarvitaan.

Taloudellisista vaikutuksista yleisesti

Taloudellisten vaikutusten selvittämistä jatketaan arvioiden aikaansaamiseksi ja tarkentamiseksi. Julkisen talouden suunnitelman/valtiontalouden kehysten ja valtion talousarvioesitysten valmistelun yhteydessä arvioidaan viranomaisten mahdolliset lisäresurssitarpeet ja linjataan lisärahoitusmahdollisuudet.

Vaikutukset kansalliseen lainsäädäntöön ja toimintaan

Ehdotettu asetus voi aiheuttaa muutostarpeita Suomen kansalliseen lainsäädäntöön liittyen kansalliseen päätöksentekoon silloin, kun Suomi velvoitettaisiin ottamaan viraston koordinoimaa tukea alueelleen ilman Suomen virastolle esittämää pyyntöä. Muutostarpeita voi aiheutua myös siitä, että viraston hallintoneuvosto saisi päättää jäsenvaltion kontribuutioosuudesta turvapaikkavalmiushenkilöluetteloon, eikä jäsenvaltio voisi kieltäytyä antamasta luetteloon ilmoitettua asiantuntijaa viraston tukitehtäviin.

Kansallisen sääntelyn muutostarpeita voi aiheuttaa myös vierailevien virkamiesten (seurantarhmat, viraston koordinoitivirkamies, tukiryhmien asiantuntijat) toimivaltuuksien määrittely sekä asetuksessa jäsenmaille asetettava velvoite mahdollistaa tukiryhmiin osallistuvien asiantuntijoiden pääsy konsultoimaan kansallisia ja eurooppalaisia tietokantoja tehtäviensä suorittamiseksi.

6 Ahvenanmaan toimivalta

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 26 ja 34 kohtien mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat ulkomaalaislainsäädäntöä ja Rajavartiolaitosta.

7 Ehdotuksen kansallinen käsittely ja käsittely Euroopan unionissa

Ehdotusta on käsitelty turvapaikka-työryhmässä 12päivänä toukokuuta 2016.

Ehdotusta ja U-kirjelmää on käsitelty kirjallisesti EU-jaostossa 6:ssa 23 ja 24 päivinä toukokuuta. U-kirjelmää on käsitelty hallituksen EU-ministerivaliokunnassa 27 päivänä toukokuuta 2016.

8 Valtioneuvoston kanta

Nykyinen järjestelmä, mukaan lukien Schengen- ja Dublin-järjestelmät, ei toimi laittoman maahantulon suuren määrän tilanteessa. Tämän johdosta EU:n ja jäsenvaltioiden on ollut välttämätöntä mm. ryhtyä muuttovirtojen vähentämiseen yhteistyöllä ulkorajanaapureiden kanssa. Hyvä yhteistyö ja vastuun jakaminen kolmansien valtioiden, erityisesti ulkorajanaapureiden kanssa, onkin välttämätöntä. Tässä suhteessa on hyvä, että ehdotuksessa selvennetään turvapaikkaviraston mahdollisuutta koordinoita tiedonvaihtoa ja operatiivista yhteistyötä jäsenmaiden ja kolmansien maiden välillä unionin ulkosuhdepolitiikan puitteissa.

On saatava selkeä ja toimiva yhteinen turvapaikkajärjestelmä, joka edellyttää muutoksia EU-lainsäädäntöön. EU:n maahanmuuttoalan lainsäädäntöä on välttämätöntä tarkastella kokonaisuudessaan.

Dublin-järjestelmän kriteereiden soveltamisen johtaessa ulkorajavaltiossa kohtuuttomaan tilanteeseen, jota se ei pysty torjumaan, asianomaista jäsenvaltiota tulee ensisijaisesti tukea raja- ja muulla asiantuntija- ja rahoitusavulla sekä EU-virastojen toimesta.

Edellä mainitut tarpeet huomioon ottaen valtioneuvosto kannattaa jäsenvaltioiden välisen käytännön yhteistyön ja tiedonvaihdon lisäämistä ja pitää Euroopan unionin turvapaikkaviraston roolin ja toimivaltuuksien vahvistamista tarpeellisena. Valtioneuvoston kanta virastolle esitettävien tehtävien suhteen tarkentuu käsittelyn edetessä, mutta jo tässä vaiheessa voidaan todeta seuraavaa.

Valtioneuvosto kannattaa turvapaikkaviraston kehittämistä. Turvapaikka-asioiden päätöksenteko tulee kuitenkin säilyttää kansallisella tasolla. Turvapaikkaviraston roolia ja toimivaltuuksia tulee kehittää niin, että se pystyy paremmin tukemaan jäsenmaiden pyrkimyksiä yhtenäistää turvapaikkajärjestelmiä ja päätöksentekoa, mikä on tärkeä tavoite yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistamisessa. Viraston tulee palvella ja tukea jäsenmaiden konkreettista ratkaisutoimintaa. Tämä edellyttää viraston omien resurssien vahvistamista sen toiminnan eri osaluilla. On vältettävä viraston laajentuvien tehtävien ulkoistamista jäsenmaille.

On varmistettava, että viraston toiminnan lähtökohtana ovat jäsenmaiden tarpeet, esimerkiksi lähtömaatiedon hankkimisen ja tuottamisen osalta, jonka tulisi olla sidoksissa jäsenmaiden turvapaikka-asioiden realiteetteihin ja palvella suoraan päätöksentekoa. Lähtömaatiedon tuottamisessa on vältettävä päällekkäistä työtä. Viraston hyödyntäminen päätöksenteon yhtenäistämässä on tärkeää. Ehdotuksessa esitetyn yhteisen analyysin hyväksymistä ja muuttamista koskeviin menettelyihin on kiinnitettävä huomiota ehdotuksen käsittelyssä, jotta menettelyistä ei muodostuisi liian raskaita.

Viraston operatiivisen tukitoiminnan suunnittelua ja toimeenpanoa tulee kehittää huomattavasti niin, että operaatiot ovat hyvin suunniteltuja, tarkoituksenmukaisia ja kustannustehokkaita.

Asiantuntijatehtäviin osallistumisen vähimmäiskeston määrittely, hallintoneuvoston valta päättää kunkin jäsenmaan asiantuntijakontribuutiosta valmiushenkilöluetteloon ja jäsenmaiden velvoittaminen antamaan asiantuntijat tukitehtäviin lyhyessä määräajassa lisäävät todennäköisesti tukitehtäviin osallistumisesta jäsenmaille aiheutuvaa taakkaa. Valtioneuvosto pitää hyvänä sitä, että nyt kaikki jäsenvaltiot velvoitettaisiin osallistumaan valmiushenkilöluetteloon, ja

myös muuhun viraston koordinoimaan tukitoimintaan osallistuminen olisi osittain nykyistä velvoittavampaa. Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että myös Suomi voi joutua tilanteeseen, jossa se tarvitsee viraston koordinoimaa tukea.

Henkilöstön lähettämisessä viraston koordinoimiin operaatioihin valtioneuvosto on valmis siihen, että jäsenvaltiot velvoitetaan osallistumaan turvapaikkatukiryhmien tai maahanmuuton hallintatiimien toimintaan tai valmiushenkilöluettelosta käyttöön otettavan asiantuntijatuen muodossa toisen maan tukemiseen kuitenkin niin, että jäsenmaan kontribuutio suhteutetaan maan turvapaikkavirkamiesten määrään. Valtioneuvosto edellyttää, että muiden kuin valmiushenkilöluettelosta lähetettävien asiantuntijoiden määrän tulee perustua unionin turvapaikkaviraston kanssa yhteistyössä laadittavaan vuosisuunnitelmaan ja läpinäkyviin perusteisiin siten, että kunkin jäsenvaltion turvapaikkatilanne ja resurssit otetaan huomioon. Vuosisuunnittelu perusteineen on edellytys sille, että Maahanmuuttovirasto voi suunnitella toimintaansa ja varmistaa riittävät resurssit turvapaikka-asioiden käsittelyssä ja päätöksenteossa. Valtioneuvosto katsoo, että on tärkeää velvoittaa turvapaikkavirasto suunnittelemaan tukiopeeraatit ja keskustelemaan avun kohdemaan kanssa nykyistä perusteellisemmin ennen kuin jäsenmaiden tukea pyydetään.

Valtioneuvosto kannattaa lähtökohtaisesti turvapaikkaviraston roolin syventämistä operatiivisten standardien, indikaattorien, ohjeiden ja parhaiden käytäntöjen luomisen osalta. Virasto voisi esimerkiksi jakaa tietoa kansainvälisen suojelun suhteen relevantista oikeuskäytännöstä.

Yhteisen turvapaikkajärjestelmän ja kansallisten järjestelmien täytäntöönpanon seurantaan ja arviointiin liittyvät tehtävät ja mekanismi vastaavat pitkälti rajavalvontavirasto Frontexin osalta voimassaolevia tai tekeillä olevia muutoksia. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että virastolle annetaan riittävät valtuudet arvioida monipuolisesti jäsenvaltioiden turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmien puutteita ja niiden kykyä vastata järjestelmiensä hallinnasta erityisesti tilanteessa, jossa suuret muuttoliikevirrat aiheuttavat järjestelmille kohtuuttoman kovia paineita. Tavoitteena virastolle esitetyt tehtävät ovat hyviä, kun toiminnalla pyritään ennakoimaan kriisitilanteisiin vastaamista. Virastolle annettavat toimivaltuudet tulee määritellä mahdollisimman selkeästi ja hallinnollisen kuormituksen näkökulmasta tulee välttää raskaan seuranta-koneiston ja uusien raportointivelvoitteiden luomista.

Ehdotuksen mukaan virastolla olisi mahdollisuus omasta aloitteestaan tai komission pyynnöstä toteuttaa jäsenmaan operatiivinen seuranta tilanteessa, jossa maan turvapaikka- tai vastaanottojärjestelmän toimivuus herättää huolia. Valtioneuvosto katsoo, että tämän hyödyllisen seuranta-instrumentin käyttöön ottamisen tehostamiseksi kyseeseen voisi tulla jopa viraston velvoittaminen toteuttamaan tällainen seuranta.

On tärkeää, että viraston, komission ja muiden EU-maiden virkamiehet noudattavat ehdotuksen mukaisia tehtäviään toisen jäsenvaltion alueella toteuttaessaan unionin ja vastaanottajan jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä sekä kansainvälistä oikeutta ja kunnioittavat perusoikeuksia.

Valtioneuvosto kannattaa viraston hallintoneuvostolle annettavaa oikeutta kehottaa jäsenvaltiota korjaamaan sen turvapaikka- tai vastaanottojärjestelmässä havaitut puutteet. Viimeaikaiset tapahtumat ovat osoittaneet, että unionilla tulisi olla myös järeämpiä keinoja velvoittaa jäsenvaltio yhteistoimintaan EU:n virastojen ja muiden jäsenvaltioiden kanssa tilanteissa, joissa yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän toimivuus on vaarassa. Valtioneuvosto katsoo, että turvapaikkaviraston roolin muutoksella pystytään erittäin merkittävällä tavalla vaikuttamaan ja ennalta estämään tilanteita, joita on viime vuoden aikana nähty. Valtioneuvosto on valmis siihen, että vakavien puutteidensa korjaamisen laiminlyönyt tai hallitsemattoman

U 29/2016 vp

maahantulon kohteeksi joutunut jäsenvaltio voitaisiin komission komitologiamenettelyssä tehtävän päätöksen sijaan velvoittaa neuvoston määräenemmistö päätöksellä ottamaan viraston tukea alueelleen sillä edellytyksellä, että kyseessä on tilanne, joka vaarantaa yhteisen turva- paikkajärjestelmän toimivuuden. Valtioneuvosto kuitenkin edellyttää, että myös näissä tilanteissa operaation ja muun tuen osalta EU:n ja jäsenvaltioiden välisen vastuunjaon tulee pysyä ennallaan. Tämä tarkoittaa sitä, että viraston jäsenvaltion alueelle lähettämä henkilöstö toimii operaatiosuunnitelman mukaisesti apua vastaanottavan jäsenvaltion viranomaisten johdossa sekä vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännön ja toimintaohjeiden mukaisesti.

Valtioneuvosto katsoo, että virastolle tulee antaa sen tehtävissä tarvittavat valtuudet henkilötietojen käsittelyyn. Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että henkilötietojen käsittelyn tulee olla selkeästi ja tarkkarajaisesti määriteltyä sekä noudattaa suhteellisuusperiaatetta samoin kuin muutoinkin vastata henkilötietojen käsittelyä koskevia vaatimuksia. Asetusluonnoksen 31 ja 32 artiklan välistä suhdetta on neuvotteluissa syytä selkiyttää.